

non debet resiliens et confirmatus meminisse oportere ab
negligentia sue. Et ob causam sui non habuisse oportere. et iustini
quoniam celestis est. et non auctoritate. et non auctoritate. et non
de excedere auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.
Et quod est auctoritate. et non auctoritate. et non auctoritate.

APENDICE

Ofrecemos, por último al lector, la compilación de las *Reglas del Derecho Canónico*, contenidas en las decretales de Gregorio IX y de Bonifacio VIII, sobre cuya exposición puede verse á los canonistas, y principalmente, á los que han tratado esta materia exprofeso como Agustín Barbosa, *in Colect. ad lib. 6, Decretalium.*

REGLAS DE LAS DECRETALES DE GREGORIO IX.

1. Omnis res per quascumque causas nascitur per easdem dissolvitur.
2. Facta, quæ dubium est quo animo fiant, in meliorem partem interpretetur.
3. Utilius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquitur.
4. Quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.
5. Quod latenter, aut per vim, aut alias illicie introductum est, nulla debet stabilitate subsistere.

6. In ipo causæ initio non est quæstionibus inchoandum.
7. Quidquid in sacratis Deo rebus, et epis copis injuste agitur, pro sacrilegio reputatur.
8. Qui ex timore facit præceptum, aliter quam debet facit, et ideo jam non facit.
9. Offendens in uno factus est omnium reus.
10. Non potest esse pastoris excusatio, si lups oves comedit, et pastor nescit.
11. Indignum est ut pro spiritualibus facere quis omagium compellatur.

REGLAS DEL SEXTO DE LAS DECRETALES

1. Beneficium ecclesiasticum non potest licite sine institutione canonica obtinere.
2. Possessor malæ fidei nullo tempore præscribit.
3. Sine possessione præscriptio non procedit.
4. Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.
5. Peccati venia non datur nisi correcto.
6. Nemo potest ad impossibile obligari.
7. Privilegium personam sequitur, et extinguitur cum persona.
8. Semel malus semper præsumitur esse malus.
9. Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum.
10. Ratihabitionem retrotrahi, et mandato non est dubium comparari.
11. Cum sint partium jura obscura, reo favendum est potius quam actori.

12. In judicis non est acceptio personarum habenda.
13. Ignorantia facti non juris excusat.
14. Cum quis in ius succedit alterius, justam ignorantiae causam censemur habere.
15. Odia restringi, et favores convenit ampliari.
16. Decet concessum a principe beneficium esse mansurum.
17. Indultum a jure beneficium non est alii cui auferendum.
18. Non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit.
19. Non est sine culpa qui rei, quæ ad mentem non pertinet, se immiscet.
20. Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur.
21. Quod semel placuit, amplius displicere non potest.
22. Non debet aliquis alterius odio prægra varie obstat.
23. Sine culpa, nisi sub sit causa, non est aliquis puniendus.
24. Quod quis mandato facit judicis, dolo facere non videtur, cum habeat parere necesse.
25. Mora sua cui libet est nociva.
26. Ea que fiunt a judge, si ad ejus non spectant officium, viribus non subsistunt.
27. Scienti et concentienti non fit injuria, neque dolus.
28. Quæ jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentia sunt trahenda.
29. Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.

30. In obscuris minimun est sequendum.
31. Eum qui certus est, certiorari ulterius non oportet.
32. Non licet actori, quod reo licitum non existit.
33. Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.
34. Generi per speciem derogatur.
35. Plus semper in se continet quod est minus.
36. Pro possessore habetur qui dolo desit possidere.
37. Utile non debet per inutile vitiari.
38. Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nisus extitit impugnare.
39. Cum quid prohibetur, prohibentur omnia, quæ sequuntur ex illo.
40. Pluralis locutio duorum numero est contenta.
41. Imputari non debet ei per quem non stat; si non faciat quod per eum fuerat faciendum.
42. Accessorium naturam sequi congruit principalis.
43. Qui tacet, consentire videtur.
44. Is qui tacet non fatetur; sed neque utique negare videtur.
45. Inspicimus in obscuris quod est verisimilis, vel quod plerumque fieri consuevit.
46. Is quis in jus succedit alterius, eo jure, quo ille, uti debet.
47. Præsumitur ignorantia ubi scientia non probatur.
48. Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, aut jactura.

49. In pœnis benignior est interpretatio facienda.
50. Actus legitimi conditionem non recipiunt neque diem.
51. Semel Deo dicatum non est ad usus humanos ulterius transferendum.
52. Non præstat impedimentum quod de jure non sortitur effectum.
53. Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus.
54. Qui prior est tempore potior est jure.
55. Qui sentit onus sentire debet commodum, et e contra.
56. In re communi potior est conditio possidentis.
57. Contra eum qui legem dicere potuit aperiens, est interpretatio facienda.
58. Non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum.
59. Dolo facit qui petit quod restituere oportet eumdem.
60. Non est in mora qui potest exceptioni legitima se tueri.
61. Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.
62. Exceptionem objiciens non videtur de intentioni adversarii confiteri.
63. Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberri.
65. In pari delicto, vel causa, potior et conditio possidentis.
66. Cum non stat, per eum ad quem pertinet, quo minus conditio impleatur, haberri debet perinde ac si impleta fuisset.

67. Quod alicui, suo non licet nomine, nec alieno licebit.
68. Potes quis per alium quod potest facere per seipsum.
69. In malis promissis fidem non expedit observari.
70. In alternativis debitoris, est ad excipendum multo magis admittendus.
71. Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multo magis admittendus.
72. Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum.
73. Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, a quo non potuit inchoari.
74. Quod alicui gratiōse conceditur, trahi non debet ad aliis in exemplum.
75. Frustra sibi fidem quis postulat ab eo servari, cui fidem a se praestitam servare recusat.
76. Delictum personae non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare.
77. Rationi congruit ut succedat in onore, qui substituitur in honore.
78. In argumentum trahi nequeunt quae propter necessitatem aliquando sunt concessa.
79. Nemo potest plus juris trasnferre in alium, quam sibi competere dignoscatur.
80. In toto partem non est dubium contineri.
81. In generali concessioni non veniunt ea quae quis non esset verisimiliter in specie concessurus.

82. Qui contra jura mercatur, bonam fidem prae sumit non habere.
83. Bona fides non patitur ut semel exactum iterum exigatur.
84. Cum quid una via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.
85. Contractus ex conventione legem accipere dignoscuntur.
86. Damnum quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare.
87. Infamibus portæ non parteant dignitatum.
88. Certum est quod committit in legem qui, legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem.
-

FE DE ERRATAS

PAG.	LINEA	DICE	DEBE DECIR
9	28	paes	Pase
9	33	cun	cum
17	27	melioren	meliorem
20	26	Poenil	Poenis
25	17	puedan	pueden
27	17	serán	sean
29	23	nimorista	minorista
35	10	pronunciada	pronunciadas
40	18	juicis	judiciis
40	20	judiciam	judicium
40	27	Damini	Domini
47	7	Tæ id est	Tuæ id est
50	27	Pontificen	Pontificem
54	5	Bolarmino	Belarmino
56	27	espirtual	espiritual
58	25	jausenistas	jansenistas
64	27	suburbicarios	suburvicarios
69	8	ætermi	æterni
93	26	de muestra	demuestra
93	27	no el	no en el
101	28	sugún	según
105	1	providea	provideat
105	3	dæcesin	diæcesim
105	4	petitan	petitam
105	29	exepnatos	exemptos
117	6	Heretias	Hereticis
127	12	con	á
144	7	correspondiete	correspondiente
146	16	Los	Lo

PAG.	LINEA	DICE	DEBE DECIR
147	27	confencion	confección
154	9	necog antur	ne cogantur
154	9	decore	dedecore
160	2	posee	posse
168	26	1316	1816
170	14	conuni	comuni
183	28	ant	aut
187	30	Gæ	Quæ
194	5	1387	1887
197	19	Quotidianins	Quotidianis
197	19	Solais	Solans
201	21	dederiut	dederint
201	23	pœnitentia	pœnitentiæ
209	24	disiicitur	discitur
212	2	cantelam	cautelam
218	10	divinade	divina de
219	7	æquivaleutur	æquivalenter
219	15	consuetudine	consuetudinem
221	8	ni	in
227	24	devotos	de votos
227	33	evivalente	equivalente
228	33	pæsentes	presentes
229	3	deicuntur	dicuntur
246	14	Priretur	Privetur
262	31	por el solo	por que el solo
264	12	Militatis	Militantis
266	27	animadversorum	animadversum
276	6	Pœnis	Pœnis
279	13	mismo	misma
286	5	dió aún	dió, aún
297	4	u. 3	n.º 3
298	5	peculiares	particulares

INDICE DEL PRIMER TOMO

LECCIONES.	PAGS.
I. Del nombre, definición y división del Derecho.....	3
II. Del origen ó fuentes del Derecho canónico	6
III. Continuación de la anterior, FUENTES DEL DERECHO CANONICO.....	11
IV. De las Personas Eclesiásticas.....	15
V. Adquisición de la jurisdicción eclesiástica.....	18
VI. De la jurisdicción ordinaria.....	21
VII. De la jurisdicción delegada.....	23
VIII. De la vacación de los oficios eclesiásticos, y como cesa la jurisdicción ordinaria y la delegada.....	26
IX. Continuación de la anterior. Restricción por las exenciones.....	29
X. Derechos y obligaciones de los que tienen jurisdicción eclesiástica	31
XI. Ampliación de la anterior.....	34
XII. De la apelación AB ABUSU.....	38
XIII. De la Gerarquía de Jurisdicción (in specie) del Sumo Pontífice.....	41
XIV. Del Primado del Sumo Pontífice.....	43
XV. De los derechos anexos al Primado del Sumo Pontífice de los derechos en las cosas espirituales.....	46